

למידה רגשית-חברתית בגישה מוטיבציונית-תפתחותית

יישומים בעבודת הפסיכולוג. ית החינוכי. ת ובהכשרת אנשי חינוך

ד"ר נעם יצחקי

שפ"ח נתיבות | אוניברסיטת בן גוריון | מכללת קיי

"דומה שהמרחב יותר
מאולף מהזמן, או פחות
מסוכן ממנו:

בכל מקום אפשר לראות
אנשים שיש להם
שעונים, ורק לעיתים
רחוקות מאוד אנשים
שיש להם מצפן.

יש לנו תמיד צורך לדעת
**מה השעה, אבל אנחנו
לא שואלים את עצמנו
איפה אנחנו"**

(ז'ורז' פרק, חלל וכו': מבחר מרחבים)

למידה רגשית חברתית
שירות פסיכולוגי ייעוצי

כולם מדברים על SEL

טיפול למידה רגשית-חברתית במערכת החינוך

זיכום עבודתה של ועדת המומחים, תמונת מצב והמלצות

עורכים: רמי בבנישתי וטלי פרידמן

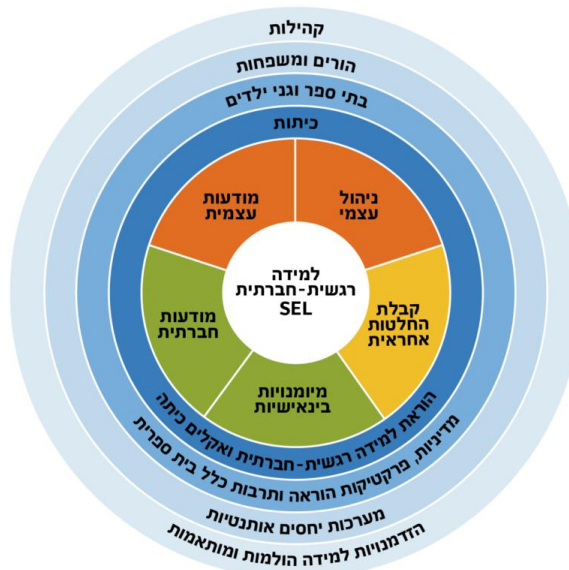
אבני ראשה

מהי למידה חברתית-רגשית

נקודת הפתיחה שלך להכרות עם למידה
חברתית-רגשית, כולל סצנות לצוות וכלים
מעשיים.

לקריאה <

תפקיד הפסיכולוג החינוכי בעיצוב בתי- ספר עתידיים מקדמי צמיחה

(שפיטון, 1994)

- הבהרת הצורך בשינוי מקדם צמיחה לגורמים מקבלי החלטות.
- חיזוק ההבנה והקשב של המורים ביחס לצרכי התלמיד, רגשותיו, ותהליכי התפתחות פנימיים המתחוללים בו.
- חיזוק המוטיבציה הפנימית של הצוות להפיכת ביה"ס ל"מקום" מקדם צמיחה – ע"י עבודה עם ההנהלה.
- סיוע בתכנון התהליכים והשינויים המקדמים מטרות צמיחה ספציפיות. לדוגמא: קידום אמפתיה והתחשבות באחר, תחושת יכולת לימודית, תחושת מקובלות ושייכות, הערכה עצמית כללית, מוטיבציה פנימית ללמידה, יכולת פתרון בעיות, קשב פנימי, יכולת לבחירה שקולה וביקורתית.
- סיוע בחיזוק מיומנויות מורה מקדמות צמיחה.

"לקרוא את בית הספר מבעד למשקפי המוטיבציה"

(הד החינוך, 2011)

תכונות של מורים ובתי ספר המקדמים מוטיבציה אוטונומית ללמידה

תהליכים פנימיים בילד המקדמים מוטיבציה אוטונומית	פעולות ותכונות של מורה או בית ספר התומכים בצורכי התלמיד
<p>כשאני לומד אינני מרגיש שלוחצים עליי וכופים עליי מה ללמוד ואיך</p>	<p>תמיכה בתחושה של היעדר כפייה ואפשרות בחירה:</p> <ul style="list-style-type: none"> ניסיון להבין רגש שלילי, ביקורת והתנגדות ולבטא את ההבנה הזאת הבהרת ערך הנושא הנלמד בעזרת הסבר הנוגע למטרות עתיד וערכים בחירה ושיתוף בהיבטים השונים של למידה והערכה היעדר כפייה (בתכנים מילוליים ובנימת הדיבור)
<p>אני מרגיש שהנושא הנלמד עוזר לי לפתח ולמשש כיוון בחיים שנראה לי נכון עבורי, לדעת מה חשוב לי ואולי גם לממש את זה</p>	<p>תמיכה בגיבוש מצפן פנימי ובמימוש:</p> <ul style="list-style-type: none"> הבהרה / הדגמה רלוונטית לתלמיד של ערך הלמידה של הנושא או המיומנות באמצעות קישור למטרות עתיד או לערך מוסרי או זהות שהתלמיד מגבש עיסוק בנושא או קידום מיומנות כאמצעי לגיבוש ערכים ומטרות אישיים מכונני זהות ונותני כיוון או מימוש שלהם טיפוח קשב פנימי, במיוחד לנוכח לחץ חברתי או במהלך קבלת החלטות
<p>אני חש מוגן ולכן פנוי ללמידה; ההשקעה אינה גורמת לי להרגיש פחות אהוב או מקובל בחברה</p>	<p>תמיכה בקשר, ביטחון ושייכות:</p> <ul style="list-style-type: none"> נהלים ופעולות למניעת אלימות ותחושה של חוסר מוגנות פעולות המצמצמות לעג של ילדים אחרים בעקבות טעות או השקעה יחס חם, נכונות להשקיע זמן, זכירה של דברים שחשובים לתלמיד, עניין אישי של מורה בתלמיד כולל הכרת הרקע בבית ורגישויות צמצום משוב השוואתי ותחרות
<p>כאשר אני לומד את הנושא/המיומנות אני מרגיש שאני מסוגל לבצע דברים שקשה לעשותם, יכול לממש תכניות, להבין דברים שלא הבנתי קודם</p>	<p>הבניה – מבנה מקדם מסוגלות</p> <ul style="list-style-type: none"> מעגלי למידה והצלחה אישיים המתבססים על הצבת אתגרים מיטביים לכל ילד, מתן משוב ספציפי (ולא השוואתי), סיוע ועזרה, התמקדות בחילה באסטרטגיות (במקום בתוצר סופי) חיזוק אמונות מעצימות על גורמי הצלחה בלמידה, קרי ייחוס חשיבות למאמץ, ידע קודם ואסטרטגיות על פני כישרון מולד וקבוע

מוטיבציה אוטונומית

אני משקיע ולומד מתוך תחושת בחירה ולא מתוך כפייה

מיומנויות

צרכים
("אבות מזון")

למידה רגשית-חברתית

מבעד למשקפי ה-SDT

התנאים ליצירת שגשוג ותפקוד אופטימלי בבית הספר

תפקוד רגשי וחברתי אופטימלי הכולל:

חיוניות (מרץ, ערנות),
אנרגיה, רגשות חיוביים, רצון
לפעול (מוטיבציה)

חוויות מצטברות של סיפוק צרכים ("משאבי צמיחה"):

הצורך בקשר ושייכות עם
מורה ותלמידים אחרים,
מוגנות, מסוגלות, ואוטונומיה

גורם משני מסייע: מיומנויות רגשיות, חברתיות, ומוטיבציוניות

כגון: כישורי הקשבה ופתרון קונפליקטים, ויסות רגשות, הבנת מניעים ורגשות של עצמי
ואחרים, הצבת מטרות, ניטור התקדמות למטרות ועוד.

שני סוגי פרקטיקות מורה המקדמות משאבי צמיחה ותפקוד מיטבי של תלמידים

הפרקטיקות החשובות והקריטיות

דרכי עבודה והתייחסות (דע"ה)

התומכות בצרכי התלמידים בקשר, שייכות, מוגנות, מסוגלות, ואוטונומיה, וכך מייצרות חוויות צמיחה שהן חיוניות לתפקוד מיטבי.

פרקטיקות של התייחסות ישירה לתלמיד, התומכות בצרכי התלמיד וערכיו באופן ישיר.

פרקטיקות היוצרות דרכי ותהליכי עבודה ולמידה, וסביבה לימודית וחברתית, התומכות בצרכי התלמיד וערכיו ע"י התהליך והסביבה הלימודית חברתית שהן מפתחות.

פרקטיקות משניות: הוראת מיומנויות רגשיות, חברתיות, ומוטיבציוניות בכיתה

**ועילות רק בתנאי שהמיומנויות רלוונטיות לנושאים שמעסיקים את התלמידים, יש דיאלוג על הנושאים האלו, והכישורים מוכנסים כחלק מהניסיון של המורה לתמוך בצרכי התלמידים, ולמשש תפיסתו החינוכית. כל זאת, במסגרת תוכנית עבודה גמישה.

משאבי צמיחה פנימיים שחשוב שהתלמידים יפתחו

המשאב העיקרי

חוויות צמיחה מצטברות של קשר ושייכות עם מורה ותלמידים אחרים, מוגנות, מסוגלות, ואוטונומיה (אי כפיה, חופש לחקור ולהתבטא; תחושת התהוות מצפן פנימי של ערכים ונטיות עניין, המורגשים כאותנטיים ונותני כיוון).

יוצרות:

- 1. רגשות חיוביים, מרץ.**
- 2. תפיסות חיובית של עצמי ואחר, אופטימיות**
- 3. הפנמה של ערכי התחשבות באחר**

גורם משני מסייע

מיומנויות רגשיות, חברתיות, ומוטיבציוניות (כגון: כישורי הקשבה ופתרון קונפליקטים, ויסות רגשות, הבנת מניעים ורגשות של עצמי ואחרים, הצבת מטרות, ניטור התקדמות למטרות ועוד).

תפקוד תלמיד מיטבי

מוטיבציה

אוטונומית להשקיע בפעולות ובמטרות מאתגרות וחיוביות (כגון: למידה, עזרה לזולת, פיתוח נטיות עניין).

ההשקעה בפעולות אלו והתוצרים שלהן תורמים לתחושות של סיפוק ומשמעות, ולסיפוק נוסף של צרכי תלמיד וחיזוק נוסף של המוטיבציה שלו.

כך נוצר תהליך

ספירלי, בו סיפוק צרכים, מוטיבציה, ופעולות בונות מזינים זה את זה.

השלכות יישומיות

- **השקעה בדע"ה** (דרכי עבודה והתייחסות) לפני / כתשתית חיונית להוראת מיומנויות רגשיות-חברתיות.
- **"מורים תחילה"**: סיפוק צרכי מורים כתנאי בסיסי לסיפוק צרכי התלמידים.
- הפנמה (אוטונומית...) של הגישה מחייבת **ליווי והדרכה** (סופרוויז'ן) מתמשכים לאנשי חינוך.
- עבודה עם **כל חלקי המערכת** החינוכית ("עבודה מערכתית").

איפה אנחנו?

← מורים ומנהלים מדווחים: בעיות התנהגות קשות בעקבות

הסיאפטום החינוכי

אלימות פיזית, וגרליום, שתייה ועישון: גל ההרף של הקורונה ערכת החינוך מכה בעוצמה מאז תחילת שנת הלימודים • הילדים בני הגושר חוזרו למסגרת אחרי נתיים של ניתוק מתקשים מסתגל, והצוותים חסרי אונים ל פריקת עול מסוכנת שגובה זורים קשים • שרת החינוך בסה דיון חירום בנושא והורתה בשכנית כבר בימים הקרובים

חדשות | חינוך

"זה מפרק כיתות": מה מסתתר מאחורי נטישת המורים

בשבועות האחרונים שמעתי יותר מדי סיפורים על מורים שעוזבים את המערכת במהלך השנה ותלמידים שנותרים בלי כתובת ובלי מבוגר אחראי ■ התוצאה היא אלימות שמקצינה, פריצת נבולות ותסכול שרק ילך ויגבר

קריאת זן שמרו 63

מערכת החינוך | דעה

הבדידות וחוסר האונים התגברו והמתבגרים משלמים את המחיר

תקופה רווית מתחים עם המון סימני שאלה, חוסר ודאות וחוסר אונים, מביאה להתנהגות מוזיקה ולא נורמטיבית • חייבים להתעשת, ומחר

15.12.2021 חנית תירוש

ynet דיגיטליות אחרונות

המייל האדום 13° תל אביב - יפו

בריאות רכילות תרבות כלכלה ספורט חדשות ynet+

חדשות < חדשות בארץ < חינוך ובריאות

אלימות קשה בבית ספר יסודי בשפלה: תלמיד כיתה ג' פצע מורה בהיריון

המורה ניסתה להשתלט על ילד אלים שתקף אותה בתגובה - ומאז היא מאושפזת. "הוא נתן לי אגרופים חזקים בבטן, צעקתי שאני בהיריון - אבל הוא המשיך". הילד הושעה, והלימודים ייפתחו היום מאוחר ויוקדשו להסברה

הארץ | דעות

קשה למורים. רבים נושרים. חייבים לעזור להם

קריאת זן שמרו 55

כולם מדברים על חוסן

"חוסן אינו מצריך משאבים יוצאים מגדר הרגיל, אלא הוא תוצר של מה שניתן לכנות "**קסם רגיל**". הוא תוצר טבעי של אינטראקציה בין מערכות הסתגלות בסיסיות שמטפחות ומגנות על ההתפתחות האנושית" (אן מסטון)